

Zpráva ze zasedání komise EurEau pro odpadní vody EU2 – leden 2019

Marcela Zrubková

Jednání komise EurEau – EU2 (komise pro odpadní vody), které se uskutečnilo v Berlíně ve dnech 24.–25. 1. 2019, bylo organizováno německou energetickou a vodárenskou asociací BDEW. Kromě jednání tří odborných pracovních skupin a plenárního zasedání se uskutečnil také seminář zaměřený na antimikrobiální rezistenci.

První den zasedala pracovní skupina zaměřená na implementaci evropských směrnic do národní legislativy. Diskutovalo se o právě probíhající revizi směrnice o čištění odpadních vod 91/271/EHS, která je hodnocena Evropskou komisí. Byli jsme seznámeni s výsledky veřejné konzultace, které byly předneseny v rámci semináře pořádaného 16. 11. 2018 Evropskou komisí. Hodnocení by mělo být ukončeno na podzim roku 2019, konec celého procesu se předpokládá na konci roku 2020. Následně nás španělský zástupce seznámil s postojem španělské vodárenské asociace AEAS (odpověď na dotazník zaměřený na hodnocení směrnice o čištění odpadních vod), která považuje za prioritní řešit v rámci revize především dešťové oddělovače, látky vzbuzující obavy a čištění odpadních vod v malých obcích. V rámci hodnocení směrnice byly předneseny závěry dotazníku o čištění odpadních vod v menších obcích (pod 2 000 EO) v jednotlivých členských státech (zatím 16 odpovědí ze 14 členských států). Z doposud získaných informací je zřejmé, že poskytování služeb v menších obcích se mezi jednotlivými členskými státy značně liší. V této souvislosti byl zmíněn případ C-188/08 „Nesplnění povinnosti státem – Směrnice 75/442/EHS – Odpady – Odpadní vody z domácností odstraňované v septických nádržích na venkově – Odpady neupravené jinými právními předpisy – Neprovedení“ proti Irsku, na který v rámci hodnocení směrnice upozornila konzultační společnost WOOD. Jednalo se o nedodržení směrnice o odpadech ve vztahu k regulaci a správě septiků na venkově. Irská vláda na tento popud doplnila do legislativy (2012) požadavek na registraci individuálních systémů čištění odpadních vod včetně zodpovědnosti vlastníka individuálního systému tento provozovat a udržovat v souladu s požadavky odpadové směrnice.

Dalším bodem byly klimatické změny, prezentována byla opatření v některých členských státech. Diskutovalo se o strategické dlouhodobé vizi klimaticky neutrální ekonomiky do roku 2050, kterou 28. listopadu 2018 představila Evropská komise. Strategie je v souladu s cílem Pařížské dohody udržet celosvětový nárůst teploty pod hranici 2 °C oproti hodnotám před průmyslovou revolucí, ideálně nepřekročit hranici 1,5 °C. Komise EU1 a EU2 byly výkonným výborem požádány o aktualizaci informativního sdělení o adaptaci na klimatické změny s ohledem na sucho v roce 2018.

Odpoledne se konal seminář zaměřený na antimikrobiální rezistenci, na kterém jsme byli v rámci příspěvků Světové zdravotnické organizace, Göteborgské univerzity – oddělení infekčních nemocí a Národního institutu pro veřejné zdraví a životní prostředí (RIVM) informováni o vzrůstajících obavách v souvislosti s rezistencí mikroorganismů k antibiotikům. Cílem semináře bylo seznámení účastníků se současnými znalostmi a diskuse o tom, jakou mírou se na tomto problému podílí čistírný odpadních vod.

Závěrem prvního dne zasedala pracovní skupina pro průmyslové vody. Diskutováno bylo přepracované stanovisko k od-

straňování mikropolutantů v čistírnách odpadních vod. EurEau preferuje odstraňování a kontrolu znečištění u zdroje, uplatňování principu předběžné opatrnosti a principu „znečišťovatel platí“, odstraňování až v čistírnách odpadních vod považuje za doplňkové opatření. V případě rozhodování by vždy měly být hodnoceny veškeré dopady na životní prostředí, respektive zda zlepšení kvality vody v recipientu stojí za negativní dopady na klima. Tyto technologie jsou energeticky velmi náročné, spotřeba energie se může navýšit o 10–60 %. V úvahu by měly být vzaty také náklady na pořízení technologie včetně provozních nákladů.

Dále jsme byli informováni o novinkách v oblasti nanočástic. Evropská komise v rámci revize REACH přijala požadavek na poskytování informací o nanočásticích. Revize definuje, jaké informace budou muset výrobci nanočástic poskytovat v registrační dokumentaci. Nová pravidla budou platit od 1. ledna 2020. Následně nás švédský zástupce informoval o kampani za postupné stahování prodeje oděvů ošetřených nanostříbrem. Přes výzvu Švédské vodárenské asociace k postupnému ukončení prodeje takových oděvů zaslanou řetězcům se sportovním oblečením, společnost adidas v prodeji pokračuje. Nanočástice stříbra mají široké využití, jsou součástí mnoha výrobků (obvazy, oděvy, vodní filtry, zubní pasty, dětské hračky) a do odpadních vod se dostávají jejich používáním. Dokonce i nízké koncentrace stříbra mohou však negativně ovlivnit proces čištění odpadních vod.

Další část byla věnována mikroplastům, prezentovány byly výsledky projektu zaměřeného na mikroplasty v ČOV Rya ve Švédsku. Ve splaškové odpadní vodě byl nejvíce zastoupen polyester (36 %), polyetylen (31 %) a polypropylen (14 %). Co se týká účinnosti odstranění, bylo dosaženo 99%. Koncentrace na přítoku do ČOV byla 63 µg/l (10 g na osobu za rok), na odtoku 0,88 µg/l (0,13 g na osobu za rok). Na závěr prvního dne jednání byl zmíněn nový standard, který byl vydán v lednu 2019 ve Spojeném království. Standard obsahuje testy, po jejichž provedení lze určit, které vlhčené ubrousky mohou být bezpečně splachovány. Pokud výrobci ubrousků splní předepsané testy, budou moci na obalu uvést oficiální symbol „vhodné ke spláchnutí“.

Druhý den zasedala pracovní skupina zaměřená na obnovitelné zdroje z odpadních vod. Předmětem jednání byl návrh standardů o opětovném použití vody pro zavlažování v zemědělství, který byl přijat a zveřejněn 31. května 2018. EurEau upozorňuje na dodatek 391, dle kterého je veškerá zodpovědnost ponechána na provozovateli recyklačního zařízení (čistíren odpadních vod). V případě, že dojde ke kontaminaci půdy a zemědělských produktů po použití vyčištěné odpadní vody, bude za škody odpovídat pouze provozovatel čistírny odpadních vod, což je z pohledu EurEau neakceptovatelné a bude bránit opětovnému využití vyčištěných odpadních vod. Pro zajištění bezpečného využití vyčištěných odpadních vod je nutné zapojení všech

zúčastněných stran, včetně koncových uživatelů, kteří musí zajistit, aby kvalita vody nebyla zhoršena mezi místem dodání a místem použití.

Dalším bodem byly připomínky EurEau k nařízení Evropského parlamentu a Rady o sjednocení oznamovacích povinností v oblasti politiky životního prostředí, kterým se mění směrnice 86/278/EHS. Evropská komise navrhla dne 31. května 2018 nařízení, kterým se sjednotí oznamovací povinnost některých směrnic v oblasti životního prostředí, včetně sblížení článku 10 směrnice Rady 86/278/EHS o kalu z čistíren odpadních vod používaných v zemědělství se směrnicí 2003/4/ES o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a směrnice 2007/2/ES o zřízení infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (směrnice INSPIRE). EurEau nesouhlasí se zveřejňováním těchto údajů, které by mohlo bránit využití kalů. Tento požadavek není v souladu s cílem zvýšit recyklaci nutrientů. V říjnu 2018 proběhlo hlasování o revizích, generální ředitelství pro životní prostředí hlasovalo o zrušení tohoto požadavku.

Následně jsme byli informováni o posledním vývoji nařízení o hnojivech č. 2003/2003/ES. Po dosažení kompromisu v rámci trialogu ve dnech 20. a 27. listopadu 2018 je nyní k dispozici dohodnutý text nařízení (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15103-2018-INIT/en/pdf>). Čistírenský kal nebyl povolen jako vstupní materiál pro kompost a digestát, přestože se kvalita kalu blíží kritériím kvality navrženým v nařízení. Přijatá formulace však umožňuje pokračovat v produkci kompostu a digestátu na národní úrovni, pokud je výroba oddělena. Struvit, biouhel a produkty na bázi popele budou posouzeny Evropskou komisí a bude-li posouzení pozitivní, budou zahrnuty do nařízení. Podle dosavadních informací (průběžná zpráva Společného výzkumného střediska) by měly být do nařízení zahrnuty struvit a produkty na bázi popele pocházející z kalů z čistíren odpadních vod. Co se biouhlu týká, není na seznamu vstupních materiálů pro pyrolýzu. Zveřejnění nařízení o hnojivech se nepředpokládá dříve než za tři měsíce. V souvislosti s pyrolýzou nám zástupce Německa předal zkušenosti s pyrolýzní jednotkou provozovanou v ČOV Linz-Unkel. Vzhledem k tomu, že je použití biouhlu jako hnojiva v Německu zakázáno, je nutné jej po pyrolýze spalovat. Tuto metodu zpracování kalu nepovažuje za vhodnou, což odůvodnil řadou nevýhod, kterými jsou zejména vysoké nároky na spotřebu energie (pyrolýzní plyn tyto potřeby nepokryje), nízká dostupnost fosforu pro rostliny, vysoký obsah těžkých kovů. Navíc dle dosavadních informací není v současné době jednoduché s produkty pyrolýzy dále nakládat.

Dalším bodem bylo oběhové hospodářství. Diskutovalo se o možnostech čistíren odpadních vod, předmětem bylo znovuvyužití nutrientů a materiálů z čištění odpadních vod a úpravy pitné vody, produkce bioplynu, rekuperace tepla z odpadní vody a znovuvyužití vyčištěných odpadních vod pro zavlažování. Klíčovým nástrojem je zejména kontrola u zdroje, respektive zabránění vnosu znečišťujících látek, které mají negativní dopady na kvalitu možných produktů, do kanalizace. Ve Francii je v současné době diskutován nový zákon o oběhovém hospodářství, ten zvažuje zákaz mísení organického odpadu s čistírenským kalem, což by znemožnilo kodigesci včetně kompostování. Bylo dohodnuto vytvoření dotazníku na regulaci kodigesci v jednotlivých členských státech v rámci EU2. Projednán byl také návrh stanoviska ke snižování spotřeby energie ve vodárenském sektoru. Členové EurEau upozornili na negativní vliv rekuperace tepla z odpadních vod na proces čištění. Návrh bude zaslán k připomínce komisím EU1 a EU3.

Na závěr jednání byly shrnuty závěry z jednotlivých pracovních skupin, byli jsme informováni o dění ve společné pracovní skupině zaměřené na inovace (v současné době připravuje vstup do odborné části dotazníku k rámcové směrnici o vodní politice EU) a o termínech jednání komise EU2 v roce 2019. V květnu

2019 se uskuteční volby pro nové předsednictví EU2, výzva k podání kandidátů je otevřená (žádost nutno podat nejpozději dne 24. dubna 2019).

Další jednání komise pro odpadní vody proběhne 9.–10. 5. 2019 v Budapešti.

Ing. Marcela Zrubková, Ph. D.

Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a. s.